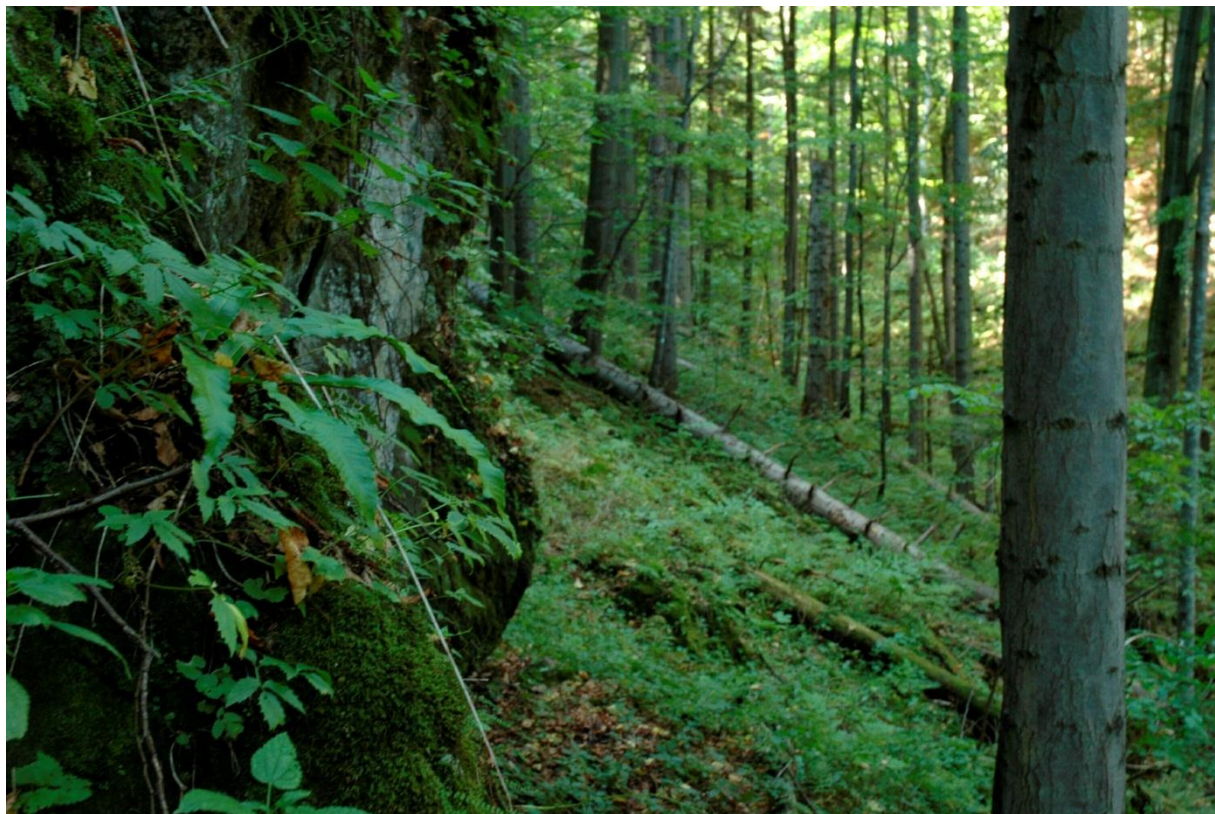

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach

W skład siedliska wchodzi następujące podtypy objęte monitoringiem w latach 2006-2008

W regionie kontynentalnym

- *9180– 1 Lasy klonowo–lipowe Sudetów, ich Pogórza i Przedgórze;
- *9180 –2 Jaworzyna z jęczynikiem zwyczajnym;
- *9180– 4 Sudeckie jaworzyny z miesięcznicą trwałą;
- *9180– 6 Jaworzyny i buczyny ziołoroślowe Sudetów.

W trakcie prac nad monitoringiem odnaleziono także nie zidentyfikowany do tej pory podtyp określony prowizorycznie jako *Galium odoratum* – *Acer pseudoplatanus* oraz *Actaea spicata* – *Acer pseudoplatanus*.

W regionie alpejskim

- *9180 – 2 Jaworzyna z jęczynikiem zwyczajnym;
- *9180 – 3 Karpackie jaworzyny miesięcznicowe;
- *9180 – 5 Jaworzyna karpacka.

Łącznie objęto monitoringiem wszystkie podtypy siedliska *9180 zidentyfikowane w Polsce podczas prac przygotowawczych do wdrażania sieci Natura 2000.

Liczba i lokalizacja powierzchni monitoringowych

W ramach prac nad monitoringiem podstawowym w 2006 roku, przeprowadzono badania terenowe:

- w regionie kontynentalnym – na 75 powierzchniach monitoringowych na 13 proponowanych obszarach Natura 2000. Prace prowadzone były przez 5 specjalistów. w miesiącach sierpień – październik 2006;
- w regionie alpejskim prowadzono prace na 50 powierzchniach, w 7 proponowanych obszarach Natura 2000, przez 3 specjalistów w miesiącach lipiec–październik 2006.

Rozmieszczenie powierzchni nie jest równomierne, odpowiada jednak generalnemu rozmieszczeniu siedliska w całym naturalnym zasięgu jego występowania w Polsce.

- w regionie kontynentalnym 69 powierzchni monitoringowych posadowione zostało w Sudetach w tym 11 w Sudetach Wschodnich; 42 w Sudetach Środkowych i 16 w Sudetach Zachodnich. Sześć powierzchni posadowionych zostało w Jurze Krakowsko–Częstochowskiej.
- w regionie alpejskim 17 powierzchni monitoringowych posadowione zostało w Karpatach Wschodnich; 13 w Karpatach Środkowych i 20 w Karpatach Zachodnich.

Rozmieszczenie powierzchni odpowiada rozmieszczeniu siedliska w całym naturalnym zasięgu jego występowania w Polsce..

W roku 2007 badania terenowe w tych samych co w roku 2006 podtypach siedliska, prowadziło 4 ekspertów lokalnych, na 35 stanowiskach w 9 obszarach.

Monitoring podstawowy wykonano:

- w regionie kontynentalnym, 6 stanowisk w 1 obszarze:
 - Ostoja Środkowojurajska (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Smoleń 1, Smoleń 2, Grodzisko Chłopskie, Smoleń 3-Dziurawa Skała, 5. Zegarowe Skały, 6. Smolen 4.
- w regionie alpejskim, 12 stanowisk w 2 obszarach:
 - Babia Góra (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Sokolica 1, Sokolica 2, Sokolica 3, Sokolica 4, Sokolica 5, Sokolica 6;
 - Tatry (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Waksmundzkie Ścianki 1, Waksmundzkie Ścianki 2, Dolina Rostoki 1, Dolina Rostoki 2, Dolina Rostoki 3, Dolina Rostoki 4;

Monitoring szczegółowy wykonano:

- w regionie kontynentalnym, 14 stanowisk w 5 obszarach:
 - Grupa Śnieżnika i Góry Bialskie (Remigiusz Pielech): stanowiska Bielice I, Dolina Białki I;
 - Ostoja nad Bobrem (Kamila Reczyńska): stanowiska Bóbr- Ujście Rzeki Kamienicy; Góra Zamkowa – wąwóz; Pilichowice - Zapora
 - Ostrzyca Proboszczowicka (Mariola Hadryś) – Stok Południowy, Stok północny, Stok Zachodni;
 - Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (Mariola Hadryś) – Młynów 1, Młynów 2, Morzyszów 1.

WYNIKI MONITORINGU

- Dolina Prądnika (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Czyżówki, Chełmowa Góra, Ciasne Skałki;
- w regionie alpejskim, 3 stanowiska w 1 obszarze:
 - Pieniny (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Zamkowa Góra, Pieniński Potok, Ociemny Potok;

W roku 2008 prowadzono badania następujących podtypów siedliska przyrodniczego 9180:

W regionie kontynentalnym:

- 9180 – 1 Klonowo-lipowe lasy stokowe Sudetów, ich Pogórza i Przedgórze;
- 9180 – 2 Jaworzyna z jęczmieniem zwyczajnym

W regionie alpejskim:

- 9180 – 2 Jaworzyna z jęczmieniem zwyczajnym
- 9180 – 5 Jaworzyna karpacza

Badania terenowe prowadzili 3 eksperci, na 18 stanowiskach w 7 obszarach. W bieżącym roku prowadzono monitoring szczegółowy na wybranych stanowiskach badanych w roku 2006 w monitoringu podstawowym oraz monitoring zintegrowany w dwóch nowych obszarach – Ostoja Popradzka oraz Kostrza.

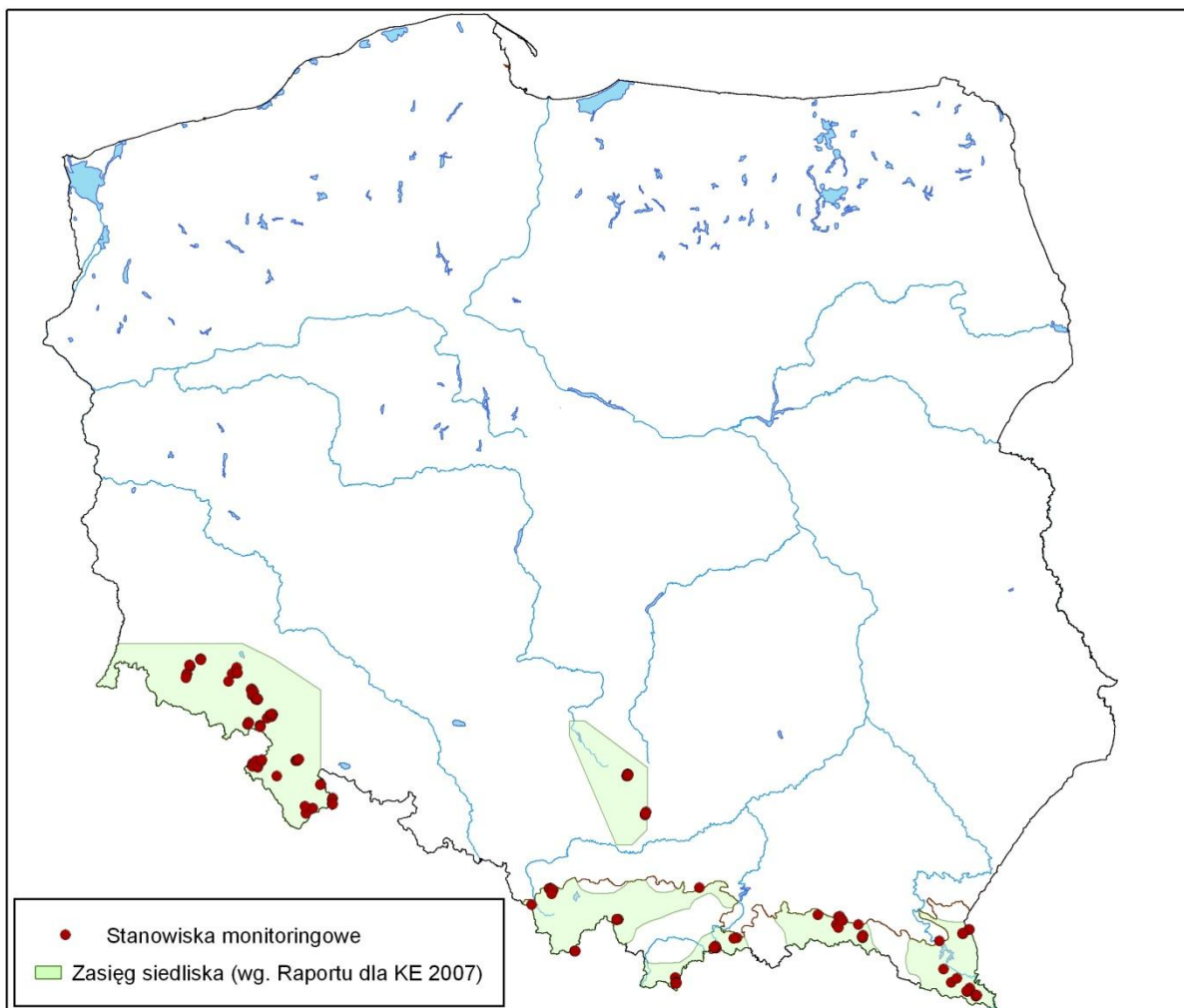
Monitoring zintegrowany wykonano w regionie alpejskim,

- w obszarze Ostoja Popradzka na 3 stanowiskach:
 - Roztoka Wielka 1 (Jan Bodziarczyk);
 - Roztoka Wielka 2 (Jan Bodziarczyk);
 - Roztoka Wielka 3 (Jan Bodziarczyk);
- w obszarze Kostrza na 1 stanowisku:
 - Kostrza (Jan Bodziarczyk).

Monitoring szczegółowy wykonano:

- w regionie kontynentalnym w obszarze Góry i Pogórze Kaczawskie na 2 stanowiskach
 - Nad Groblą (Krzysztof Świerkosz, Kamila Reczyńska)
 - Wąwóz Lipa (Krzysztof Świerkosz, Kamila Reczyńska)
- w regionie kontynentalnym w obszarze Ostoja Środkowojurajska (Jan Bodziarczyk) na 6 stanowiskach:
 - Smoleń 1, Smoleń 2, Grodzisko Chłopskie, Smoleń 3-Dziurawa Skała, Zegarowe Skały, Smoleń 4.
- w regionie alpejskim, 6 stanowisk w 3 obszarach:
 - Babia Góra (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Sokolica 1, Sokolica 3;
 - Tatry (Jan Bodziarczyk): stanowiska – Waksmundzkie Dolina Rostoki.
 - Ostoja Jaślicka (Jan Bodziarczyk) – Góra Piotruś, Ostra.

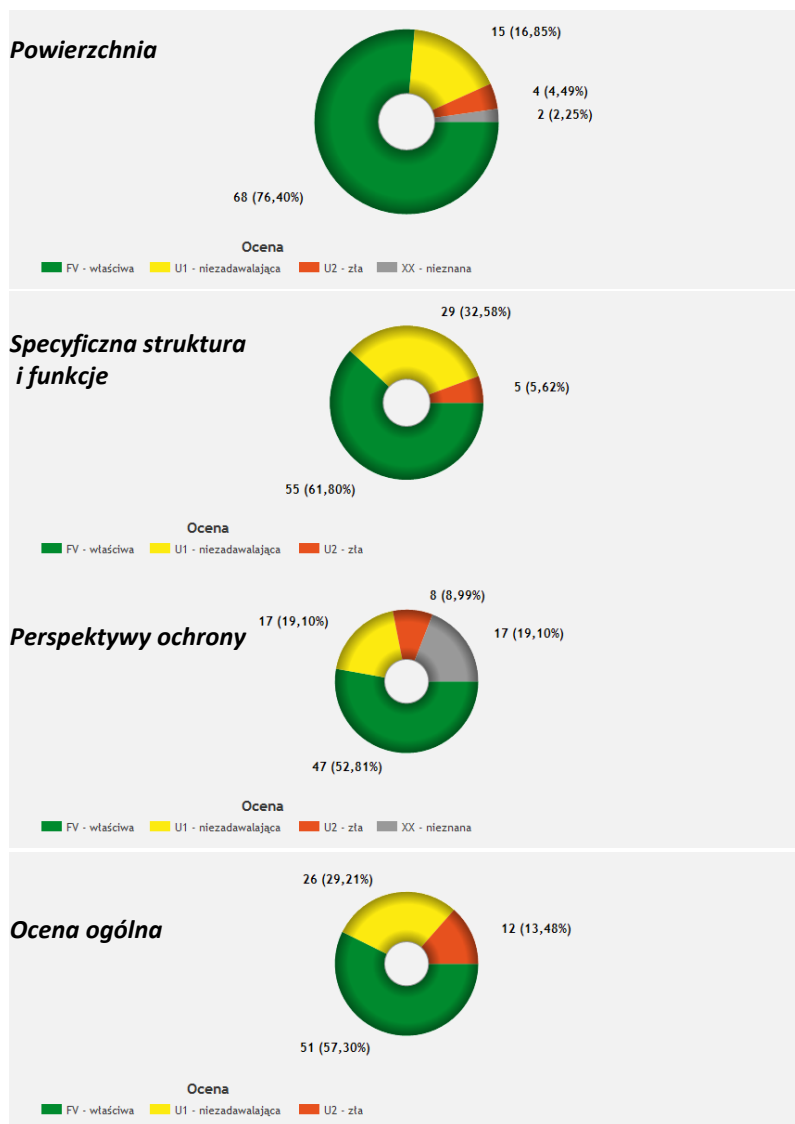
WYNIKI MONITORINGU

Uwagi o rozmieszczeniu i wyborze powierzchni badawczych

Rozmieszczenie monitorowanych stanowisk obejmuje wszystkie główne miejsca występowania podtypu tego siedliska regionie kontynentalnym i alpejskim. Wyniki mają służyć określeniu stanu wyjściowego siedliska, do porównań z badaniami, w przyszłym okresie monitoringowym.

Wyniki

REGION KONTYNENTALNY

Wynik ogólny i reprezentatywność badań terenowych:

Dotychczasowa ocena: **U1 (FV, U1, U1)**. Liczba badanych stanowisk jest **wystarczająca**, by podać reprezentatywne wyniki dla regionu biogeograficznego. Wstępna ocena ogólna: **U1 (FV, U1, U1)**. Najgorzej oceniano parametr „specyficzna struktura i funkcja”. Wyniki badań terenowych potwierdzają wcześniejszą diagnozę stanu tego siedliska przyrodniczego. Negatywnie na jego strukturę i funkcje wpływa przede wszystkim obniżony wiek drzewostanu, zaburzona struktura wiekowa, brak naturalnego odnowienia, pozuskanie drewna na niektórych stanowiskach, fragmentacja płatu siedliska.

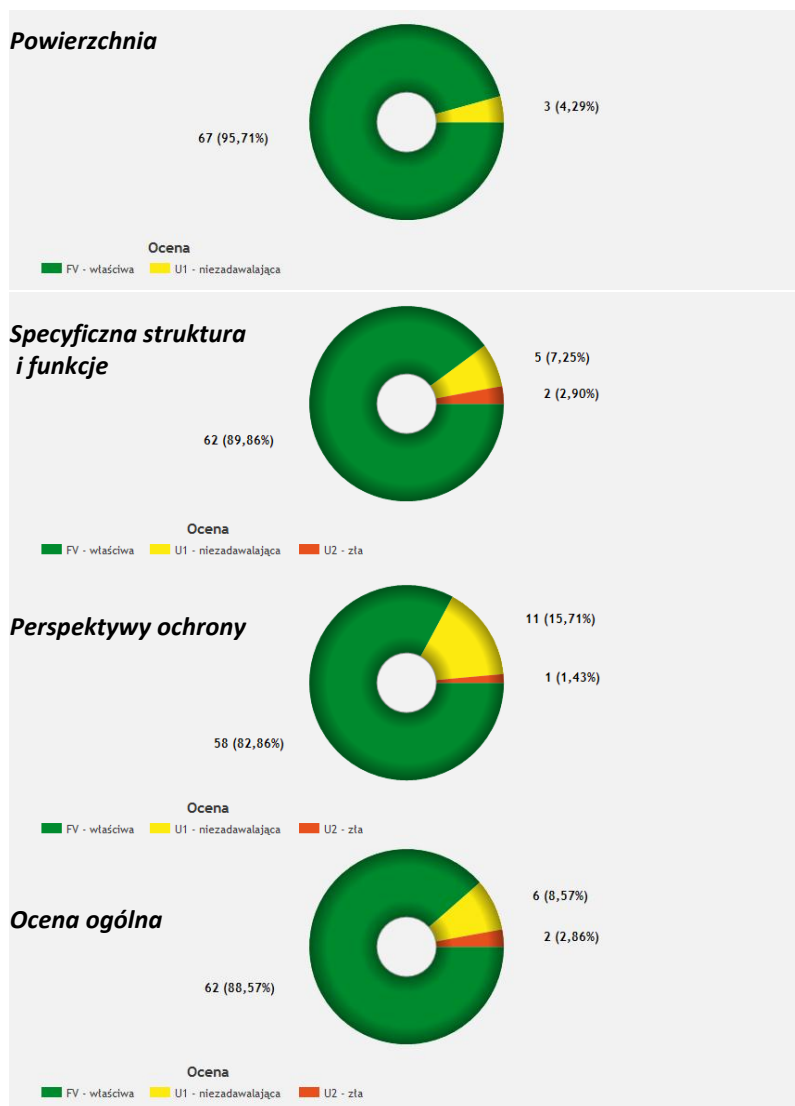
Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: obecność starodrzewu, naturalne odnowienie drzewostanu, pionowa struktura roślinności

Główne zagrożenia: presja ze strony szlaków pieszych, turystyki oraz szlaków komunikacyjnych, niebezpieczeństwa związane z planami budowy zbiorników zaporowych w stromych dolinach cieków, a także (choć rzadziej) gospodarka leśna.

WYNIKI MONITORINGU

Wskazania ochronne: najważniejszą formą jego ochrony jest ochrona bierna. Reżim ochronny panujący w rezerwatach przyrody i parkach narodowych (a także na terenie niektórych nadleśnictw) gwarantuje utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony.

REGION ALPEJSKI

Wynik ogólny i reprezentatywność badań terenowych:

Dotychczasowa ocena: **FV (FV, FV, FV)**. Liczba badanych stanowisk jest **wystarczająca**, by podać reprezentatywne wyniki dla regionu biogeograficznego. Wstępna ocena ogólna: **FV (FV, FV, FV)**. Najgorzej oceniano parametr „perspektywy ochrony”. Badania terenowe potwierdzają więc wcześniejszą diagnozę wskazującą na bardzo dobry stan zachowania tego siedliska przyrodniczego w Karpatach. Udział ocen U1 przy poszczególnych parametrach nie przekracza kilkunastu %, a oceny U2 występowały na dwóch stanowiskach. Perspektywy ochrony na stanowiskach położonych poza obszarami chronionymi są niezadawalające, ze względu na zagrożenie wprowadzenia lub intensyfikacji pozyskania drewna na tych terenach, w pozostałych przypadkach można liczyć na zachowanie obecnego, dobrego stanu tych siedlisk. Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: gatunki ekspansywne i dominujące oraz naturalne odnowienie drzewostanu.

WYNIKI MONITORINGU

Główne zagrożenia: presja ze strony szlaków pieszych, turystyki oraz szlaków komunikacyjnych.

Wskazania ochronne: najwłaściwszą formą jego ochrony jest ochrona bierna. Reżim ochronny panujący w rezerwatach przyrody i parkach narodowych (a także na terenie niektórych nadleśnictw) gwarantuje utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony.

WYNIKI MONITORINGU

MONITORING PODSTAWOWY

Tabela 1. Podsumowanie wyników monitoringu podstawowego w regionie kontynentalnym

Wskaźnik	Obszar i liczba powierzchni														Suma ocen
	Dolina Bobru	Góry Stołowe	Wąwóz Pełczniczy	Masyw Śnieżnika	Dobromierz	Pogórze Kaczawskie	Góry Kamienne	Lutynia	Morzyszów	Ostrzyca	Piekielna Dolina	Zagórze	Prądnik	Ostoja Środkowojurajska	
	6	8	8	9	7	7	6	2	5	3	1	7	6	6	
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	U1	U1	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV/U1	FV – 11 U1 – 3
2. Specyficzna struktura i funkcje w tym:	U1	FV	FV	U1	FV	U1	U1	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV/U1	FV – 9 U1 – 5
a) Gatunki charakterystyczne:	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 14
b) Gatunki ekspansywne i inwazyjne.	U1	FV	U1	U1	XX	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U2	FV – 1 U1 – 11 XX – 1 U2 – 1
c) Gatunki ziołoroślne i nitrofilne	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 13 U1 – 1
d) Pionowa struktura roślinności	FV	FV	FV	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 12 U1 – 2

WYNIKI MONITORINGU

e) Wiek drzewostanu	FV	U1	FV	U2	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV – 11 U1 – 1 U2 – 1
f) Gatunki obce w drzewostanie	U1	FV	FV	FV	FV	XX	U1	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV/U1	FV – 11 U1 – 2 XX – 1
g) Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 14 U1 – 2
h) Pozyskanie drewna	FV	FV	FV	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV – 11 U1 – 3
Perspektywy ochrony	U1	FV	XX	FV	XX	XX	U1	FV	FV	FV	FV	U2	FV	FV	FV/U1	FV – 8 U1 – 2 U2 – 1 XX – 3
Ocena ogólna	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1	FV	FV	FV	FV	U2	FV	FV	FV/U1	FV – 8 U1 – 5 U2 – 1

Region alpejski

Tabela 2. Podsumowanie wyników monitoringu podstawowego w regionie alpejskim

Wskaźnik	Obszar i liczba powierzchni									Suma ocen
	Góry Słonne	Bieszczady	Jaślicka	Magura	Pieniny	Beskid Żywiecki	Beskid Śląski	Babia Góra	Tatry	
	6	11	6	7	6	5	9	6	6	
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8 U1 – 1
2. Specyficzna struktura i funkcje w	FV	FV	FV	FV/U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8

WYNIKI MONITORINGU

tym:										FV/U1 – 1
a) Gatunki charakterystyczne:	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8 U1 - 1
b) Gatunki ekspansywne i inwazyjne.	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8 U1 – 1
c) Gatunki ziołoroślowe i nitrofilne	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 9
d) Pionowa struktura roślinności	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8 U1 – 1
e) Wiek drzewostanu	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 9
f) Gatunki obce w drzewostanie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 9
g) Naturalne odnowienie drzewostanu	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV – 7 U1 - 2
h) Pozyskanie drewna	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 7 U1 – 2
Perspektywy ochrony	FV	FV	FV	FV/U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 8 FV/U1 – 1
Ocena ogólna	U1	FV	FV	FV/U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV – 5 U1 – 1 FV/U1 – 1

MONITORING SZCZEGÓŁOWY

Region kontynentalny

Tabela 3. Podsumowanie wyników monitoringu szczegółowego w regionie kontynentalnym

Wskaźnik	Obszar i liczba powierzchni							Suma
	Grupa Śnieżnika i Góry Bialskie	Przełomy Nysy koło Morzyszowa	Ostrzyca Proboszczowicka	Ostoja nad Bobrem	Dolina Prądnika	Góry i Pogórze Kaczawskie	Ostoja Środkowojurajska	
	1 (2 pow.)	1 (3 pow.)	1 (3 pow.)	1 (3 pow.)	1 (3 pow.)	1 (2 pow.)	1 (6 pow.)	
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	1- U2 1 - FV	3 - FV	3 -FV	3 - FV	3 -FV	FV - 2	FV - 6	FV – 21, U2 - 1
2. Specyficzna struktura i funkcje								
Procent powierzchni zajęty przez siedlisko	1- U2 1 – FV	3 - FV	3 - FV	3 - FV	3 -FV	FV - 2	FV - 6	FV – 21, U2 - 1
Kombinacja florystyczna	1- U2 1 - FV	3 - FV	1 – U1 2 - FV	2 – U1 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 6	FV – 18; U1 – 3; U2 - 1
Obce gatunki inwazyjne	2 - FV	1 – U1 2 - FV	1 – U1 2 - FV	2 – U1 1 – U2	3 FV	U1 - 2	FV -5 (U1 -1)	FV- 14; U1 – 7; U2 - 1
Gatunki ekspansywne	2 - FV	3 - FV	3 - FV	1 – U1 2 - FV	3 FV	FV - 2	FV -6	FV – 21, U1 - 1
Gatunki ziołoroślowe i nitrofilne	2 - FV	3 - FV	2 – U1 1 - FV	2 – U1 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 6	FV – 18, U1 - 4
Obecność starodrzewu	1- U2 1 – U1	3 - FV	3 - FV	1 - FV 1 – U1 1 – U2	3 FV	FV - 2	FV -5, U1-1	FV -17, U1 – 3; U2 - 2
Gatunki obce w drzewostanie	1- U2 1 – U1	3 - FV	3 - FV	2 – U1 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV -6	FV -18, U1- 2, U2 -2
Naturalne odnowienie drzewostanu	1- FV 1 – U1	1 – U1 2 - FV	1 – U1 2 - FV	3 - FV	1 FV 2 U1	FV - 2	FV – 5, U1 -1	FV – 16, U1 - 6
Pionowa struktura roślinności	2 – U1	1 – U1 2 - FV	3 -FV	2 – U1 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 6	FV – 17; U1 - 5
Pozyskanie drewna	1- U2	1 – U1	1 – U1	3 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 5, U2-1	FV – 18, U1

WYNIKI MONITORINGU

	1 – FV	2 - FV	2 - FV					– 3, U2 - 1
Naturalny kompleks siedlisk	2 – U1	1 – U2 1 – U1 1 - FV	1 – U1 2 - FV	1 – U2 1 – U1 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 6	FV -14, U1-5, U2 -2
Perspektywy ochrony	2 - U1	3 - FV	3 - FV	2 - U2 1 - FV	3 FV	FV - 2	FV - 6	FV 18, U1 - 2, U2 - 2
Ocena ogólna	1 – U1 1 – U2	1 - FV 2 – U1	2 – FV 1 – U1	1 – FV 2 – U2	3 FV	FV - 2	FV - 5, U1 -1	FV – 14, U1 – 5, U2 - 3

Region alpejski

Tabela 4. Podsumowanie wyników monitoringu szczegółowego w regionie alpejskim

Parametr/wskaźnik	Tatry (2 stan)	Ostoja Jaślicka (2 stan)	Babia Góra (2 stan)	Suma
1. Specyficzna struktura i funkcje				
1. Powierzchnia siedliska w obszarze	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
2. Specyficzna struktura i funkcje w tym:	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
a) Gatunki charakterystyczne:	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
b) Gatunki ekspansywne i dominujące.	FV/U1	FV - 2	FV - 2	FV - 5; U1 -1
c) Wiek drzewostanu	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
f) Gatunki obce w drzewostanie	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
e) Naturalne odnowienie drzewostanu	FV - 2	FV - 2	FV/U1	FV - 5; U1 -1
g) Pionowa struktura roślinności	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
h) Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
i) Gatunki ziołoroślne i nitrofilne	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6
Perspektywy ochrony	FV - 2	FV/U1	FV - 2	FV - 5; U1 -1
Ocena ogólna	FV - 2	FV - 2	FV - 2	FV - 6

Analiza wyników - ocena stanu zachowania siedliska w kraju (w badanych obszarach)

Ogólny opis

Skontrolowane powierzchnie leżą w terenach górskich i wyżynnych, z reguły mało podatnych na zniekształcenia gospodarki człowieka, jednak możliwych do degeneracji wskutek oddziaływań bezpośrednich (gospodarka leśna, ruch turystyczny) lub pośrednich (szlaki komunikacyjne i inne). W latach 2006-2008 kontrolowano powierzchnie zachowane generalnie w stanie doskonałym, z niewielkimi odchyleniami od tegoż stanu.

Na terenie poddanym monitoringowi nie obserwuje się spadku powierzchni siedliska, gdyż ograniczone jest do występowania w bardzo specyficznych warunkach terenu, a główny czynnik degenerujący je w wieku XIX oraz w I połowie wieku XX – gospodarka leśna, przestała na nie intensywnie oddziaływać w ciągu ostatnich 20 lat. Obserwowane zmiany spowodowane są głównie występowaniem niecierpka drobnokwiatowego oraz zaburzenia spowodowanymi (na pojedynczych powierzchniach) dawną gospodarką leśną.

Rozmieszczenie w Polsce

Siedlisko występuje wyłącznie w Polsce południowej na terenie Sudetów, Karpat oraz Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Lasy stokowe należą do zbiorowisk albo stosunkowo słabo

zmienionych przez gospodarkę człowieka, albo też powstały spontanicznie w miejscach odlesionych wskutek różnego typu procesów naturalnych (osuwiska, gołoborza, obrywy skalne) i antropogenicznych (wycinka drzew na stromych stokach, dawna gospodarka pasterska etc.). Ich łączna powierzchnia w kraju nie przekracza 3000 ha.

Uwagi metodyczne do badań terenowych

Zastosowany zestaw parametrów i wskaźników pozwala na precyzyjne określenie stanu zachowania siedliska oraz ewentualnie występujących w nim procesów degeneracyjnych. Wybór dotychczasowych powierzchni, choć reprezentatywny dla rozmieszczenia geograficznego i zróżnicowania siedliska może zostać dodatkowo uzupełniony o powierzchnie nie ujęte w etapie pierwszym, szczególnie jeśli są one zagrożone wskutek planowanych prac inwestycyjnych, infrastrukturalnych lub przez rozbudowę bazy turystycznej.

Do używanych wskaźników mogą zostać dołączone dodatkowo wskaźniki dotyczące abiotycznych elementów siedliska takie jak:

a) nachylenie stoku (maksymalne – średnie)

b) rodzaj podłoża (na przykład):

- piarg (przeważająca średnica kamieni do 10 cm)
- rumosz (przeważająca średnica 10-20 cm)
- gołoborze (20 – 50 cm)
- gołoborze skaliste (powyżej 50 cm)
- skały lite

c) ruchomość podłoża (ocena oparta o najprostszy możliwy czynnik):

- podłoże stałe (stok nie osuwający się podczas chodzenia)
- stok osuwający się podczas chodzenia;
- stok osuwający się i osypujący podczas chodzenia
- przemieszczanie po stoku utrudnione - lawinki
- przemieszczanie po stoku niebezpieczne wskutek osuwania się piargu

Praktyka monitoringu nasuwa również wątpliwości co do wartości niektórych ze wskaźników stosowanych w latach 2006-2008. Wątpliwości te wyrażono w rozdziale 6.

Główne zagrożenia

Badane stanowiska częściowo leżą na terenie obszarów chronionych – rezerwatów i parków narodowych, dodatkowo objętych siecią Natura 2000. Wstrzymanie form działalności gospodarczej w rejonie gdzie znajduje się siedlisko, a dodatkowo specyficzna lokalizacja jego płatów zapewniają stabilność i zmniejszają prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń.

Część płatów siedliska (około 30%) leży jednak na terenach nie objętych ochroną, gdzie w niektórych przypadkach obserwujemy pewną ingerencję w siedlisko. Do głównych zagrożeń stwierdzonych w latach 2006-2008 należą – presja ze strony szlaków pieszych, turystyki oraz szlaków komunikacyjnych, niebezpieczeństwa związane z planami budowy zbiorników zaporowych w stromych dolinach cieków, a także (choć rzadziej) gospodarka leśna.

Wymogi ochronne

Siedlisko, mimo że należy do rzadko występujących, i zajmuje niewielkie powierzchnie, nie jest zagrożone w całym zasięgu swojego występowania, nie wymaga też wprowadzenia zabiegów ochrony czynnej. Najwłaściwszą formą jego ochrony jest ochrona bierna. Reżim ochronny panujący w rezerwach przyrody i Parkach Narodowych (a także na terenie niektórych nadleśnictw) gwarantuje utrzymanie siedliska we właściwym stanie ochrony.

Poza obszarami chronionymi, na terenach podlegających gospodarce człowieka obserwowano następujące główne typy zagrożeń.

Tabela 5. Ocena stanu zagrożeń i czynników wpływających na stan siedliska w regionach

Kod i rodzaj oddziaływania	Region	
	CONT	ALP
	75	52
160 – gospodarka leśna	A – 1 B – 1	A-2 B-1 C-2
162 – sztuczne plantacje	A – 1 C – 1	
164 – wycinka lasu	B – 1	B-1
165 – usuwanie podszytu	C – 1	
166 – usuwanie martwych drzew	C – 1	C-1
251 – plądrowanie stanowisk roślin	C – 1	
403 i 409 – zabudowa rozproszona i letniskowa	C – 2	
420 – odpady ścieki	C – 1	
421 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw	B – 1	
501 – szlaki piesze i 622 – turystyka piesza	B – 2 C – 7	C-2
502 – drogi i szosy	A – 1 B – 4 C – 2	
503 – linia kolejowa	A – 1	
590-inne formy transportu		B - 1
511 – linie energetyczne	C – 1	
624 – turystyka górską	A – 1	
623-pojazdy zmotoryzowane		B - 1
624-wspinaczka		B - 1
720 – wydeptywanie	C – 2	B-1
810 – odwadniania	A – 1	
860 – składowanie śmieci	C – 1	
870 – zbiorniki zaporowe	A – 3	
900 – erozja	C – 1	
920 – wysychanie	B – 1 C – 1	
954 – inwazja gatunku	C – 1	B-1
963 – zawleczenie choroby	B – 1	
976 – zgryzanie siewek	B – 1	
990 – inne naturalne procesy i 943 – osuwiska	A – 1 B – 1	A-4

Syntetyczny opis oddziaływań

Siedlisko jest stabilne, odporne na czynniki biotyczne, a zasadniczo pozbawione presji ludzkiej. Spośród czynników antropogenicznych i biotycznych wpływających lub mogących mieć wpływ na stan siedliska do najistotniejszych zaliczyć należy:

- oddziaływanie szlaków pieszych i turystyki pieszej, z reguły mało intensywne jednak mogące mieć wpływ na synantropizację i eutrofizację siedliska, wydeptywanie poszczególnych elementów flory, plądrowanie stanowisk rzadkich gatunków roślin (języcznik zwyczajny). Wpływ ten zaobserwowano w 11 obszarach;
- oddziaływanie dróg i szos, wpływających na zawlekanie gatunków obcych, zanieczyszczenia atmosferyczne oraz fragmentację siedliska (7 obszarów)
- przyszłe oddziaływanie (związane z bezpośrednim i pośrednim niszczeniem siedliska) zbiorników zaporowych planowanych w obszarach „Dobromierz”, „Przełomy Pełcznicy”, „Góry i Pogórze Kaczawskie”, a być może także w obszarach „Masyw Śnieżnika i Góry Bialskie” oraz „Ostoja nad Bobrem” (brak obecnie danych dla oceny potencjalnego oddziaływania);
- oddziaływania związane z pobliską zabudową (ścieki, odpady, nadmierna penetracja, fragmentacja), które zaobserwowano w 5 obszarach.
- różnego typu oddziaływania gospodarki leśnej (plantacje, usuwanie podszytu, wycinkę lasu, usuwanie martwych drzew) które z różnym natężeniem zaobserwowano w 5 obszarach. Należy zauważyć, że w kategoriach zagrożeń gospodarka leśna mieści się dopiero na 5 miejscu z analizowanych grup czynników.

Istotnym czynnikiem obserwowanym na większości stanowisk są „inne czynniki naturalne „ (990). Siedlisko to podlega nieustannym, umiarkowanym zaburzeniom naturalnym, zwłaszcza na bardziej stromych fragmentach stoków, gdzie częściej spotyka się wykroty, złomy i martwe drewno. Tego typu zaburzenia są warunkiem lepszego wzrostu i rozwoju dla jaworu jarzębiny oraz gatunków ziołoroślowych, które tworzą główny element fizjonomii siedliska.